

Milanówek, 15 kwietnia 2019

**List otwarty do Burmistrza Piotra Remiszewskiego
i Przewodniczącego Komisji Ładu Przestrzennego i Ochrony Środowiska Jaromira Chojackiego**

Zrównoważony rozwój Milanówka

Szanowny Panie Burmistrzu,

Szanowny Panie Przewodniczący,

Milanówek to Miasto Ogród. Jednak, żeby jego rozwój urzeczywistniał koncepcję przyświecającą powstaniu Letchworth oraz innych miast i osiedli ogrodów, a także uwzględniał współczesne wyzwania, przed którymi stają miasta na całym świecie w związku ze zmieniającym się klimatem i zanieczyszczeniem środowiska naturalnego^{1, 2}, należy podjąć zdecydowane działania na rzecz ochrony przyrody w Milanówku. W przeciwnym razie miano „Miasto Ogród” z biegiem lat stanie się pustym frazesem, który tylko przypominać będzie o zmarnowanym potencjale naszego miasta.

W większości strategicznych dokumentów Milanówka rozpoznano tę konieczność. W *Gminnym Programie ochrony środowiska dla miasta Milanówka na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku*, napisano, że nadrzędnym celem miasta jest: „Zrównoważony rozwój Milanówka zapewniający zachowanie charakteru miasta-ogrodu”, (cele szczegółowe to: I. Ochrona walorów przyrodniczych i kulturowych miasta-ogrodu Milanówka. II. Poprawa stanu środowiska i związanej z nim jakości życia mieszkańców miasta poprzez kontynuowanie rozpoczętych na terenie miasta działań związanych z ochroną środowiska oraz wdrażaniem kolejnych działań w tym zakresie. III. Racjonalne gospodarowanie energią i dostępnymi zasobami. IV. Zwiększenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców miasta. V. Wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska w mieście).³

Także w *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Milanówka na lata 2004-2020*⁴ i jej zaktualizowanej wersji z perspektywą na lata 2017-2030 celem nadrzędnym jest „Utrzymanie i wzmocnienie dotychczasowego charakteru miasta-ogrodu”. (Podobnie inne strategiczne dokumenty miasta wytyczają ten sam kierunek rozwoju miasta.)

¹ Odpowiedzią na te problemy stał się ogólnosiwiatowy oddolny ruch Miast Przemian (Transition Towns), którego działania są zgodne z celami Zrównoważonego Rozwoju ONZ, w szczególności Celu 11 – Zrównoważone Miasta i Społeczności <http://ungc.org.pl/programy/zrownowazone-miasta/>. Kolejną inicjatywą na rzecz rozwoju miast, który idzie w parze z troską o środowisko naturalne, jest unijna idea Zielonej Stolicy Europy: <http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/>.

² Ciekawym dokumentem w tym zakresie jest „Strategia adaptacji do zmian klimatu dla m. st. Warszawy do roku 2030 z perspektywą do roku 2050”: http://adaptcity.pl/wp-content/uploads/2017/02/Warszawska-Strategia-Adaptacji_za%C5%82o%C5%BCenia_upowszechnianie.pdf. Być może część z proponowanych rozwiązań można będzie zastosować także w Milanówku.

³ „Gminny Program ochrony środowiska dla miasta Milanówka na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku” <https://www.milanowek.pl/strefa-mieszkanca/ochrona-srodowiska/programy-gminne/gminne-programy>

⁴ „Strategia zrównoważonego rozwoju miasta Milanówka na lata 2004-2020” https://www.milanowek.pl/images/aa_programy_strategie/4_ZAL_1_UCH_V_373_a1.pdf

Wymienione programy zawierają ogólnie właściwą ocenę sytuacji i przedstawiają propozycje czynności, które należy podjąć, żeby Milanówek rozwijał się w zrównoważony sposób. Uaktualnienia wymagają zapisy dotyczące ochrony powietrza i gospodarki odpadami w związku z nowym stanem wiedzy i zmieniającą się sytuacją. Niestety od momentu ich powstania, programy te nie są wdrażane, a działania proekologiczne są podejmowane dorywczo.

W niniejszym piśmie chcielibyśmy przedstawić zagadnienia, które w naszej opinii są kluczowe i pilne w odniesieniu do wypełniania celu zrównoważonego rozwoju Milanówka. Lista ta nie wyczerpuje tematów związanych z ochroną środowiska w Milanówku. Większość z nich została ujęta i rozwinięta we wspomnianych dokumentach, zwłaszcza w GPOŚ.

1. Powietrze - zanieczyszczenie smogiem stanowi jeden z podstawowych problemów środowiskowych w Polsce (poziom zanieczyszczenia powietrza w naszym kraju jest największy w Europie) i dlatego zapobieganie mu powinno być traktowane priorytetowo na każdym szczeblu administracji w naszym kraju, w tym przez administrację samorządową. Należy:

- zaktualizować Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Milanówek i realizować zdecydowaną walkę ze smogiem,
- prowadzić monitoring zanieczyszczenia powietrza przy ulicach Kościuszki, Królewskiej i Piłsudskiego za pomocą metod referencyjnych,
- wprowadzić zakaz spalania węgla i odpadów⁵,
- ustanowić zasady dopłat (lub w przypadku osób ubogich całkowitego dofinansowania) na wsparcie wymiany pieców węglowych na instalacje, niskoemisyjne
- ustanowić zasady dopłat do programów termomodernizacji domów prywatnych, w tym budynków zabytkowych,
- korzystać z OZE w budynkach publicznych,
- wyprowadzać komunikację samochodową z miasta, ponieważ każde udogodnienie dla ruchu samochodowego powoduje jego zwiększenie⁶,
- promować komunikację publiczną zamiast samochodowej poprzez m.in. usprawnienie komunikacji autobusowej (wytyczenie dodatkowych tras, wymiana autobusów na tabor elektryczny) oraz stworzenie bezpiecznych połączeń rowerowych z sąsiadującymi z Milanówkiem gminami (m.in. Brwinowem i Podkową Leśną).

2. Zieleń – wszystkie (nie tylko pomnikowe) drzewa to skarby Milanówka. Powinniśmy je otaczać szczególną troską, dając przykład innym gminom. Jakiegokolwiek wycinki powinny być traktowane jako ostateczność i stosowane tylko, gdy drzewa są martwe lub faktycznie nie można ich uratować. Warto odchodzić od zwyczaju „porządkowania przyrody”, co pomoże ograniczyć koszty związane z jej pielęgnacją oraz będzie wsparciem dla fauny i flory Milanówka. „...Ważnym czynnikiem zanikania owadów jest także lubowanie się ludzi w „utrzymywaniu porządku” – wszędzie, czy potrzeba czy nie. Moim zdaniem potrzebna jest radykalna zmiana tego kulturowego kodu, według którego zwalone drzewo w wodzie jest „bałaganem” i liście jesienią leżące na trawniku – też. W miastach powinno być jak najwięcej terenów oddawanych w jak największym stopniu przyrodzie. A na przydrożach wcale nie musi dominować trawa, którą trzeba cały czas przycinać (a może nie trzeba?).”⁷

Należy:

- zatrudnić przyrodnika dendrologa odpowiedzialnego za zrównoważoną pielęgnację zieleni w mieście z uwzględnieniem unikalnego drzewostanu,
- wspierać pielęgnację drzew na działkach prywatnych (w tym prowadzić badania stabilności drzew),
- pozostawiać dzikie miejsca na trawnikach wraz z suchymi liśćmi jako oazy dla owadów zapylających i jeży,

„Strategia zrównoważonego rozwoju miasta Milanówka na lata 2017-2030”

https://milanowek.pl/images/aa_konsultacje/2017/ks17032017proj.pdf

⁵ Ustawa antysmogowa z 2015 r. daje samorządom możliwość określenia, jakim paliwem można palić w piecach i wyznaczać standardy techniczne dla kotłów. Np. Kraków zakazał spalania węgla i drewna.

⁶ http://www.zm.org.pl/en/?a=en.lewis_mogridge_warsaw

⁷ https://smoglab.pl/zanikanie-owadów-ich-zanikanie-budzi-we-mnie-groze-i-przygnębienie/?fbclid=IwAR0YLfpaEdbc2vs2_T-n_NMJEvCQ5jfjzr9Yo6ja82AyHJ4giq7_lbxS9Mg

- nie stosować syntetycznych pestycydów i herbicydów⁸,
- kompostować suche liście w obrębie miasta, a następnie stosować je jako nawóz w miejscach publicznych (nie pakować liści do plastikowych worków),
- zbierać śmieci nie tylko w centrum (np. brzegi Rokitnicy, jak i sama rzeka są bardzo zanieczyszczone),
- nie stosować soli na chodnikach.

3. Woda - zasoby wody w Polsce należą do najniższych w Europie. Nie znamy danych dotyczących zużycia wody przez milanowian, wiemy jednak, że np. przeciętny podkowiec zużywa więcej wody niż przeciętny Polak lub Europejczyk.⁹ Należy:

- zagospodarowywać wody opadowe np. poprzez odwodnienie i profilowanie ulic, zakładać ogrody deszczowe¹⁰ zamiast robić nasadzenia kwiatów ozdobnych,
- propagować oszczędzanie wody, w tym wody deszczowej, niepodlewanie trawników wodą pitną,
- przeprowadzić analizę poziomu i jakości wód gruntowych oraz wypracować awaryjne rozwiązania (np. studnie) na wypadek awarii MPWiK,
- ustanowić zasady dopłat (lub w przypadku osób ubogich całkowitego dofinansowania) do podłączeń do kanalizacji.

Każdy z wymienionych tematów powinien stać się elementem szerokiej kampanii edukacji ekologicznej milanowian przeprowadzonej przez Urząd za pomocą kampanii informacyjnych, m.in. w Kurierze. (Potrzeba edukacji ekologicznej mieszkańców naszego miasta jest podkreślana również w każdym z wymienionych wyżej dokumentów.) Sam Urząd i podległe mu placówki powinny stosować właściwe praktyki proekologiczne, bo przykład „idzie z góry”. Dobrym pomysłem jest utworzenie Karty Mieszkańca zawierającej zbiór zaleceń i porad dotyczących zasad, które należy wypełniać, decydując się na zamieszkanie w Mieście Ogrodzie.

Oczywiście istnieje także wiele innych ważnych zagadnień, powiązanych ze zrównoważonym rozwojem Miasta Ogrodu, którymi w dalszej perspektywie też należałoby się zająć, np. problemem smogu elektro-magnetycznego, czy zaśmieceniem krajobrazu wizualnego reklamami, koniecznością utworzenia żyjącego centrum, a nawet strefy czystego przemysłu. Zdajemy sobie sprawę, że zmiany nie nastąpią z dnia na dzień. Jednak, żeby w ogóle zaistniały, potrzeba determinacji i systematyczności w ich wprowadzaniu. Wytyczne są dostępne od lat. Przyszedł czas na ich realizację.

Z wyrazami szacunku,

Zbigniew Karaczun

Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki

Maciej Klimowicz

Fundacja Wspierania Inicjatyw Młodzieżowych 4YOUth

Maria Matuszewska

Liga Ochrony Przyrody Oddział w Milanówku

Joanna Miś-Skrzypczak

Musszelka

Barbara Zagórska

Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Milanówku

⁸ Wiele miast Wielkiej Brytanii zrezygnowało z ich stosowania: <http://www.pan-uk.org/pesticide-free/>

⁹ Dane przedstawione przez burmistrza Podkowy Leśnej Artura Tusińskiego (profil na FB, wpis z 22.02.2019) – wynika z nich także, że przeciętny podkowiec zużywa więcej gazu i energii niż przeciętny Polak lub Europejczyk.

¹⁰ <http://sendzimir.org.pl/publikacje/ogrody-deszczowe>